La llum interior del pavelló Illa

La conjunció de forces i condicions que han acabat per atorgar a l'edifici la seva forma actual fan que el puguem considerar un veritable 'cas d'estudi'

Pavelló Illa al barri de Les Corts, de l'arquitecta Anna Noguera i AIA (Albert Salazar i Joan Carles Navarro)
CARLES RIBAS

Un edifici translúcid que irradia llum i que té l'aspecte de pertànyer a la família dels 'edificis objecte', dels quals els projectistes han abusat cercant explícitament que semblin 'dipositats' a terra. Però és en saber els detalls del procés de construcció d'aquest pavelló poliesportiu que es dissipen les sospites i resulta més sorprenent encara el resultat final. Pel que sembla, inicialment es tractava del projecte de reforma i ampliació d'un pavelló que formava part de l'escola Santa Teresa de Lisieux, al carrer Déu i Mata. Diferents coses fan que el puguem considerar un veritable 'cas d'estudi', donada la conjunció de forces i condicions que han acabat per atorgar a l'edifici la seva forma actual.

MÁS INFORMACIÓN
Gaudí, el constructor, es revela al col·legi de les Teresianes

Potser resulta útil saber que el pavelló que ara veiem està col·locat sobre una part de l'escola de la qual encara es conserva un fragment de la façana, la corresponent al menjador, les cuines i algunes aules, que continuen estant al seu lloc després d'enderrocar la pista coberta que hi havia a sobre i ser substituïda pel pavelló que ara veiem. Això suposa que una part de l'estructura del nou edifici aprofita l'arrencada dels pilars de la cara sud de l'antic pavelló, mentre que la que correspon al costat nord es recolza sobre una gran biga en gelosia que estintola l'estructura d'aquesta cara. Fins aquí podem considerar-ho com les vicissituds pròpies de moltes construccions urbanes, però aquesta té algunes coses singulars. L'ànima d'un edifici com aquest és, sens dubte, la pista, o més ben dit en aquest cas, les pistes, fet que encara el fa més interessant. Dues pistes, però col·locades l'una sobre l'altra, i totes dues damunt del menjador i la cuina de l'escola.

També la seva posició urbana deixa sobre el pavelló alguns 'senyals', com el desnivell entre els carrers Numància i Constança, que equival a una planta, tal com evidencien les dues portes que donen al carrer Numància. Igualment succeeix amb les alineacions de l'escola i del Centre Comercial l'Illa, responsables del 'gest' de la macla entre els dos volums del pavelló, que potser és el que més contribueix a donar-li forma. El policarbonat de les façanes i la llum que desprenen són, en aquest sentit, proverbials.

A més de la seva expressió urbana i constructiva, l'edifici, especialment l'interior, també és l'expressió de l'ofici dels projectistes en endreçar bigues, pilars i finestres i, òbviament, de les exigències derivades dels reglaments de les diferents disciplines atlètiques i esportives que s'hi practiquen. Aquests reglaments determinen les dimensions i la disposició dels elements, com les cistelles de bàsquet o les xarxes que delimiten les pistes, així com les senyalitzacions a terra, que amb diferents colors permeten situar les diverses modalitats de les disciplines que s'hi practiquen.

D'altra banda, els reglaments de la construcció normalitzada i racional també imposen dimensions, amplades i altures, gruixos i revestiments. Si ho pensem bé, tot en un edifici com aquest és la construcció, sense bajanades podríem dir, visible a través de l'acer pintat de blanc, l'alumini, els taulers d'encenalls, les planxes perforades i el policarbonat translúcid. Com més modulat estigui, millor serà per a la seva construcció, eficàcia i economia, sense més poesia que la dels textos reglamentaris.

Però, més enllà de l'ordre sistemàtic d'una construcció de gran llum com aquesta, de les normes que imposa l'edificació i de les conseqüències dels reglaments de les diferents disciplines, apareix l'element que ho activa tot: els jugadors o les atletes, especialment aquestes últimes. El primer cop que hi vaig fer una visita em va tocar veure uns entrenaments de gimnàstica rítmica amb cintes. L'edifici, decisivament 'traçat' per les línies que imposen la ciutat i pels seus elements constructius, es comporta com una llibreta pautada per línies reglamentàries i quadrícules constructives, i són les persones en moviment les que executen figures que no podrien preveure's amb el reglament a la mà, de manera que 'dibuixen' a l'espai una arquitectura diferent, de corbes i espirals etèries traçades amb l'ajut de les cintes mogudes amb elegància per les joves gimnastes.